

[MottakerNavn]
[Adresse]
[PostNr] [Poststed]

Trondheim, 15.02.2021

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/5701

Saksbehandler:
Siv Grethe Aarnes

Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2021

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet kvote for betinget skadefelling av gaupe i perioden 16.02.2021 - 31.05.2021, jf. tabell 1.

Myndigheten til å iverksette betinget skadefelling gis aktuelle fylkesmenn i aktuelle forvaltningsregioner. Der regionen omfatter flere fylker, forutsettes det nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun er/gjenstår én skadefellingstillatelse i området. Betingede skadefellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

For alle forvaltningsregioner skal terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelser differensieres i henhold til prinsippet om geografisk differensiering. Kvote for betinget skadefelling gis primært med bakgrunn i at det kan oppstå akutte gaupeskader på tamrein i forvaltningsregioner med tamreindrift, men kvoten kan også benyttes dersom det oppstår akutte skader på sau.

Tabell 1: Kvote for betinget skadefelling av gaupe f.o.m. 16.02.2021 t.o.m. 31.05.2021. Tall i parentes for region 8 angir fastsatt mål for antall familiegrupper i Finnmark fylke.

Forvaltnings-region	Nasjonalt bestandsmål	2020 ¹	Gjennomsnitt 2018-2020	Kvote for betinget skadefelling
5 - Hedmark	10	8	7,1	1
6 - Midt-Norge	12	15	15,3	2
7 - Nordland	10	11	8,3	2
8 - Troms og Finnmark	10 (4)	11(3)	6,7(1,7)	2

1) Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2019 (NINA rapport 1846)

Bakgrunn

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det ble også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Miljødirektoratet har vurdert, med bakgrunn i dagens situasjon, at det er hensiktsmessig at fylkesmennene i regioner med tamreindrift gis en kvote for skadefelling også i perioden 16. februar til og med 31. mai til akutte skadesituasjoner på tamrein forårsaket av gaupe. Denne kvote for betinget skadefelling er primært vedtatt for å forhindre til skadesituasjoner på tamrein som kan oppstå, men kvoten kan benyttes dersom det oppstår akutte gaupeskader på sau som ikke kan håndteres ved bruk av andre tiltak.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. 3 Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 15 ynglinger av bjørn. Det skal være 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, der familiegruppens revir i sin helhet ligger i Norge. Dersom over halvparten av reviret ligger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, skal reviret regnes som innenfor forvaltningsområdet. Når en del av reviret ligger i Sverige, skal familiegruppen ikke regnes med i målet på 3 årlige ynglinger.

Kongeørnbestanden skal forvaltes slik at bestanden opprettholdes på 850-1200 hekkende par i Norge.

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Det vises også til St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Prinsipper for offentlig beslutningstaking:

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

” Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.”

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Miljødirektoratet legger til grunn at dette vedtaket blant annet bygger på kunnskap om gaupas bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at

beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet vil i den forbindelse vise til beskrivelsen av bestandssituasjonen til gaupe i dette vedtaket, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9.

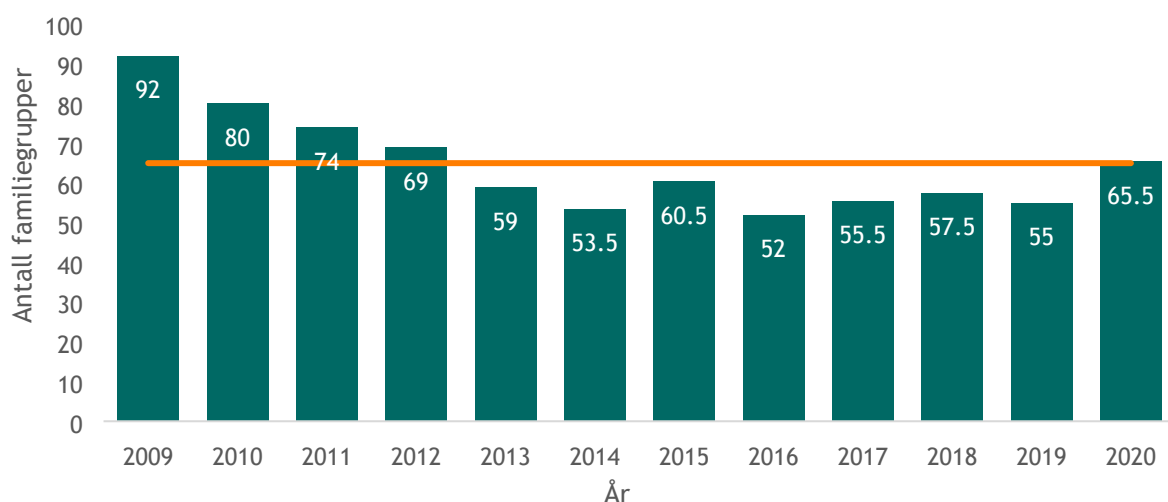
Vurdering av bestandsstørrelsen, kvotejakt og skadepotensialet

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser i denne sammenheng til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, NINA rapport 1846 om antall familiegupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2020 og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Direktoratet vurderer at det ikke er tilfelle i denne saken.

Bestanden av gaupe i Norge blir primært overvåket ved å registrere antall familiegupper av gaupe i perioden 1. oktober til 28(29) februar. Årlig gjøres en beregning av antall familiegupper før jakt ut fra alle dokumenterte og antatt sikre observasjoner av familiegupper (spor, synsobs., bilder fra viltkamera og døde unger).

I NINA rapport 1846 går det fram at det er registrert henholdsvis 57,5, 55 og 66,5 familiegupper av gaupe på landsbasis i årene 2018, 2019 og 2020 (Figur 1). Antall registrerte familiegupper i 2020 tilsvarer en bestand på omkring 393 dyr (95 % CI = 326-460) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2020 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2020 viser en oppgang på 22 % i antall gauper på landsbasis i forhold til i 2019.

Figur 1: Antall familiegupper av gaupe i Norge før jakt i perioden 2009-2020. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegupper. Kilde: NINA rapport 1846.

Direktoratet konstaterer at gaupebestanden for første gang på åtte år er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Antall familiegrupper har økt i regionene 2, 5, 7 og 8 sammenlignet med 2019, mens antallet har gått ned i regionene 3, 4, og 6 (Tabell 2).

Regionene 2, 3, 6, 7 og 8 ligger på eller over regionale bestandsmålet før jakt i 2020, og regionene 4 og 5 ligger under de regionale bestandsmålene. Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 2, 3 og 6 over det regionale bestandsmålet (Tabell 2).

Tabell 2: Antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt i ulike forvaltningsregioner fra 2018 til 2020, samt gjennomsnittet for de tre årene. Kilde: NINA rapport 1846.

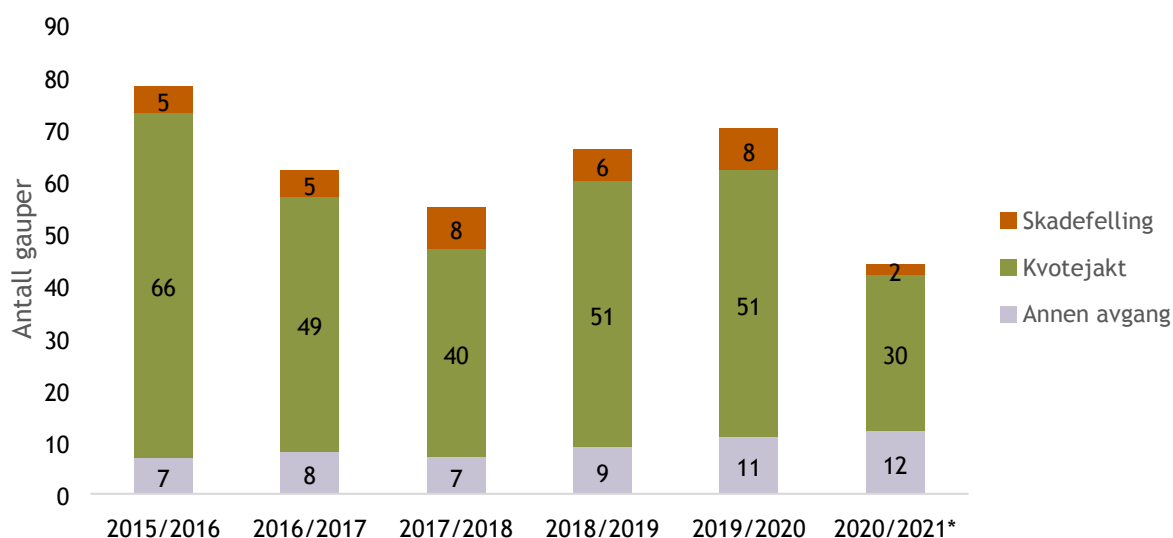
Forvaltnings-region	2018	2019	2020 ¹	Gjennomsnitt	Nasjonalt bestandsmål
1	0	0	0	0	-
2	15	15	16	15,3	12
3	6	7	5	6	5
4	1,25	1	0,5	0,9	6
5	7,25	6	8	7,1	10
6	15,5	15,5	15	15,3	12
7	8,5	5,5	11	8,3	10
8*	4(1)	5(1)	11(3)	6,7(1,7)	10 (4)
Sum	57,5	55	66,5	59,7	65

*Tallene i parentes angir familiegrupper i Finnmark fylke. 1) Region 6 deler en yngling av gaupe med region 7. Denne er delt mellom regionene. Region 4, 6 og 7 deler alle en yngling med Sverige. Disse er delt mellom landene. Region 8 deler en yngling med Finland. Denne regnes som 1 i Norge.

Avgang av gaupe de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16, jf. viltloven § 9. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på blant annet den skade arten gjør. De regionale rovviltneemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe når det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen er oppnådd jf. rovviltforskriften § 11. Myndigheten er basert på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger av gaupe de tre siste år fra Rovdata.

Miljødirektoratet viser til at Rovviltneemndene i region 4, 5, 7 og 8 ikke hadde myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe inneværende jaktår. Miljødirektoratet åpnet for jakt på gaupe i region 7 og region 8 i vedtak fattet den 14. februar 2020. Kvoten ble satt til totalt sju gauper i region 7 med en hunndyrkvote på totalt tre voksne dyr og totalt seks gauper med en hunndyrkvote på totalt tre voksne hunndyr i region 8. Det er også fastsatt kvoter i region 1, 2, 3 og 6. I region 2 er det fastsatt en totalkvote på 32 gauper, mens i region 3 og 6 er det fastsatt totalkvoter på henholdsvis 8 og 30 gauper. Maksimalt kan det felles 32 voksne hunndyr.

De fem siste årene har jaktuttaket ligget på mellom 40 og 66 gauper pr. jaktår (Figur 2). Av skadefellingstillatelser og effektivering av disse er det tatt ut mellom fem og åtte gauper pr. jaktår de siste fem årene.

Figur 2: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller ved annen avgang i jaktårene 2015/2016 til per dags dato i 2020/2021 (15.02.2021). Et jaktår går fra og med 1. april og til og 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no og gjelder for hele landet.

I løpet av reindriftsåret 2019/2020 ble det påvist 233 rein tatt av gaupe, i 2018/2019 ble det påvist 232 rein tatt av gaupe. Inneværende reindriftsår er det så langt dokumentert tapt 204 rein til gaupe på landsbasis.

Miljødirektoratets vurderinger

Med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir Miljødirektoratet fylkesmennene i de aktuelle regioner myndighet til å iverksette skadefelling av gaupe etter rovviltforskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Miljødirektoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette gaupebestandens overlevelse i fare.

Generelt for regionene skal terskelen for innvilgelse av skadefelling differensieres ihht prinsippet om geografisk differensiering. For rovviltregion 5, 7 og 8 har bestanden av gaupe vært under det regionale bestandsmålet de tre siste årene, målt som et gjennomsnitt de tre siste årene. For rovviltregion 6 har bestanden vært over det nasjonale bestandsmålet de tre siste årene.

Fylkesmennene i rovviltregion 5, 7 og 8 bør vektlegge bestandssituasjonen de siste årene samt eventuell irregulær avgang siste år, når konkrete skadefellingssøknader skal vurderes. Generelt skal det utøves en høy terskel for å innvilge skadefelling i områder med mål om yngling av gaupe. I områder prioritert for beitedyr skal det være en lavere terskel for å innvilge skadefelling.

Gaupe er en jaktbar art, men også denne er fåtallig, og krever forvaltningsmessige tiltak for å sikre overlevelsen. Dette innebærer at målsettingen om en bærekraftig forvaltning er et overordnet hensyn ved forvaltningen av arten. Samtidig er det slik at gaupe volder skade på næringsutøvelse, primært bufe- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på bufe eller tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b).

Miljødirektoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som gaupe påfører bufe- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for betinget skadefelling av gaupe som kan iverksettes av respektive fylkesmenn etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det, jf. tab. 1.

Miljødirektoratet har vurdert, med bakgrunn i dagens situasjon, at det er hensiktsmessig at fylkesmennene i regioner med tamreindrift gis en kvote for skadefelling også i perioden 16. februar til og med 31. mai til akutte skadesituasjoner på tamrein forårsaket av gaupe. Kvote for betinget skadefelling gjelder også i de tilfeller det oppstår akutte gaupeskader på sau.

Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Gauper som felles på eventuell kvotejakt skal ikke belastes denne kvoten for skadefelling, men gaupe felt på skadefelling i perioden for kvotejakt på gaupe (1. februar til 31. mars) skal belastes jaktkvote i det aktuelle området.

Rapportering

Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal legges på Miljøvedtaksregisteret av den myndighet som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Siv Grethe Aarnes
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8013 Dep
Postboks 8007 Dep

0030 OSLO
0030 OSLO